

HOOGSPANNING 380 KV ZUIDWEST OOST

Betrokkenen bij het project kijken terug op het proces. Wat ging goed, wat kon beter? Hoe hebben ze de samenwerking met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (toenmalig ministerie van Economische Zaken/EZ) ervaren? De aanpak van projecten is maatwerk. De feedback uit de gesprekken, opgedane inzichten en ervaringen neemt het ministerie van EZK mee bij het nog beter betrekken van de omgeving bij volgende projecten. De gesprekken met betrokkenen zijn gehouden in december 2017–januari 2018.

Mart Musters, bestuurskundige/planoloog/geograaf, Actiecomité Halderberge 380 kV

“We betrokken een woonboerderij in het buitengebied van Oud-Gastel aan de rand van natuurgebied Gastelse Laag en met uitzicht op de basiliek van Oudenbosch. Toen in augustus 2014 het bericht kwam dat het gekozen noordelijk tracé werd ingeruild voor de zuidelijke variant, dwars door open landschap en de Gastelse Laag, was onze reactie: dit kan niet waar zijn.”

“Het nieuwe tracé was in strijd met de criteria voor traceringsprincipes [bijvoorbeeld het voorkomen van nieuwe doorsnijding en zo veel mogelijk bundelen met bestaande infrastructuur] en richtlijnen uit de startnotitie van 2009 en het SEVIII [Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening]. Namelijk: onder andere niet door open landschap of natuurgebied, tenzij hard gemaakt kan worden dat er geen andere opties zijn. Dat werd niet hard gemaakt. Bovendien liet toenmalig minister Kamp weten dat terugkeer naar een noordelijke variant was uitgesloten. Ondertussen schoten de actiecomités overal als paddenstoelen uit de grond. Vooral in Oosterhout ontstond reuring, onder meer omdat er bos gekapt zou worden direct naast een grote woonwijk.”

“We hebben elkaar en de natuurorganisaties snel opgezocht en een brief aan de minister geschreven met de vraag: waar komt dit vandaan? Maak eerst eens een MKBA [maatschappelijke kosten- en batenanalyse]! Daarop kwam geen antwoord, maar wel volgde in februari 2015 de uitnodiging van de minister aan de gemeenten en actiecomités om met alternatieve tracés te komen. Dat was een goede geste, de minister was daar niet toe verplicht. De termijn van zes weken was absurd, maar we hebben het gedaan.”

“Iedereen in Brabant was inmiddels [zomer 2017] weer voor een noordelijke route met de ‘roze’ variant`. Deze variant hadden we als gezamenlijke indieners via onze eigen wethouders ook bij de samenwerkende overheden neergelegd. Het resulteerde in een mooie adviesbrief van de regio West-Brabant aan minister Kamp met daarbij de oproep van Gedeputeerde Staten om het hele gebied voor dit dossier als één gemeente te beschouwen. Daarop heeft de minister het advies overgenomen.”

Antje Tenhaaf, omgevingsmanager TenneT TSO B.V. (initiatiefnemer project)

“Het is in 2008 begonnen en in 2011 waren we procedureel in principe net zo ver als nu. Het hele traject van Borssele naar Tilburg was aanvankelijk één project. Er waren twee

tracévarianten: bovenlangs en onderlangs. Gekozen werd voor bovenlangs. Door het aanscherpen van net-technische regels bij TenneT, zijn TenneT en EZ teruggekomen van deze keuze. EZ heeft toen besloten om toch voor onderlangs te kiezen, maar zich onvoldoende gerealiseerd wat de impact daarvan op de omgeving zou zijn. Betrokkenen uit de regio die terugkijken, hebben die periode ervaren als een waarin ze niet serieus genomen werden.”

“Omdat actiegroepen geen gehoor vonden bij TenneT en EZ, richtte men zich tot pers en politiek. De regio kreeg de gelegenheid om eigen tracé-alternatieven uit te werken. Het gebied waarbinnen gezocht moest worden en een aantal tracéprincipes lagen vast. Actiegroepen, de achttien betrokken gemeenten en twee provincies zijn op basis van eigen expertise en ervaring aan de slag gegaan. De actiegroepen waren goed georganiseerd en hadden inmiddels ook al veel inhoudelijke expertise verzameld.”

“Ik denk dat het een ontzettend goede zet is geweest om eerst en vooral naar buiten te gaan. Eerst gewoon luisteren. Dat was eigenlijk niet eens een afweging, het kon niet anders als we normaal met elkaar verder wilden. Overal in de omgeving luisteren, evalueren. Toen kwamen we al vrij snel tot het inzicht dat we pas naar de volgende fase [onderzoek milieueffectrapportage] konden gaan als het voor mensen duidelijk was hoe hun ingediende voorstellen een plaats hadden gekregen in het tracédocument. We zijn met elkaar doorgegaan en hebben werkende weg een nieuwe aanpak ontwikkeld.”

"Zij [de actiegroepen] hebben een gezamenlijk proces doorlopen waarvoor ik veel waardering heb. Het is hen gelukt een goed onderbouwd unaniem tracé-advies te geven aan de minister. De minister heeft het advies ongewijzigd overgenomen. Dit is een gezamenlijk succes, met dank aan de nieuwe omgevingsaanpak. En ook die hebben we samen ontwikkeld en in praktijk gebracht."

Paul Vermeulen, technisch voorzitter samenwerkende overheden

“Er was in de periode tussen 2008 en 2011 een door EZ georganiseerd ambtelijk regionaal overleg, maar dat had geen enkele bestuurlijke dekking. De belangrijkste oorzaak van de slechte communicatie was naar mijn idee de houding van het Rijk: eerst besluiten, dan informeren.”

“Er zat heel veel inhoudelijke expertise bij de actiecomités. Als samenwerkende overheden hebben we goed gebruikt gemaakt van geïnformeerde burgers, vaak senioren met veel tijd en een grote staat van dienst. Wij hebben hun vertrouwen gewonnen en hun inbreng, maar ook die van natuurorganisaties en Provinciale Staten, meegenomen. Het was heel leuk om te zien hoe we van weerstand en wantrouwen met elkaar naar vertrouwen zijn gegaan. Het uiteindelijk advies van de samenwerkende overheden kreeg zelfs een adhesiebetuiging van de actiecomités en natuurorganisaties. Dat is grandioos, zo’n enorme ommezwaai!”

“Het omgevingsmanagement is het laatste jaar goed opgepakt. Er zijn onder meer diverse informatieavonden belegd en er waren bijeenkomsten voor getroffen burgers in gemeenten over gevoelige bestemmingen. En die zijn goed verlopen. Wij in de regio zijn gewend te

communiceren met negentien verschillende gemeenten, raden die moeten worden meegenomen. Bij de Rijksoverheid is dat anders, mede vanwege wisselingen van de projectleiders bij EZ en TenneT is veel verbeterd. Dat moeten we nu vasthouden voor de Rijksinpassingsfase.”

Marieke Elsevier, gemeente Geertruidenberg

“Ik heb nog net de oude bemensing van het omgevingsmanagement rond dit dossier meegemaakt. Het voortraject vanaf 2009 ken ik dus niet uit eigen ervaring. Wel de spanning die daaruit is meegekomen. Het wantrouwen bij bewoners in de verschillende gemeenten door steeds weer nieuwe studies en varianten. Iedereen draagt ‘een rugzakje’ in dit dossier. Dat straalt af op bestuurders, maar ook op ambtenaren.”

“De regiogemeenten komen ambtelijk en bestuurlijk geregeld bij elkaar om over optimalisaties en knelpunten te spreken en elkaar zo nodig te ondersteunen. Het gaat daarbij om ruimtelijke inpassing en landschap, over magneetveldzones, en de mensen die daar net buiten wonen. Het gaat ook over versnelling van procedures om bewoners en bedrijven niet nodeloos lang in onzekerheid te laten over de precieze locatie van de masten en verbindingen. De contacten hierover met EZK en TenneT verlopen goed en zijn laagdrempelig.”

“Het omgevingsmanagement en de communicatie tussen de overheden, TenneT en EZK is sterk verbeterd. In praktische zaken zoals adressenlijsten voor informatiebrieven aan bewoners is er meer samenwerking. Dat scheelt in omissies en het helpt ook dat beter wordt afgestemd wanneer welke brief naar wie gaat. Veel mensen die een brief van TenneT krijgen, bellen de gemeente als ze meer informatie willen. Dan is het goed dat wij ons kunnen voorbereiden. Het voorkomt ruis en wantrouwen.“

“Maar het kan altijd beter. In de communicatie naar de buitenwereld zou duidelijker moeten zijn wie de afzender is en dat EZK het bevoegd gezag is in dit project. We gaan de komende tijd in de communicatie steeds meer op lokaal niveau de diepte in. Maar we zijn van plan om elkaar als samenwerkende overheden zeker nog het komende jaar vast te houden tot de inpassing definitief is.”